

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра суспільних дисциплін

07-03-58

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять та самостійного вивчення навчальної
дисципліни **«ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМИ
ЗАКЛАДАМИ»**

для студентів спеціальності 073 «Менеджмент», спеціалізації
«Управління навчальним закладом (за типом)»
заочної форми навчання

Схвалено науково-методичною комісією
зі спеціальності 073 «Менеджмент»

Протокол № 1 від 30 вересня 2016 року

Рівне – 2016

Методичні вказівки до семінарських занять та самостійного вивчення з дисципліни «Правові аспекти управління навчальними закладами» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент», спеціалізації «Управління навчальним закладом (за типом)» / Ю.П. Олексін. – Рівне: НУВГП, 2016. – 20 с.

Упорядник : Олексін Ю.П., доктор педагогічних наук, професор, кафедри суспільних дисциплін

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Відповідальний за випуск: Олексін Ю.П., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри суспільних дисциплін

© О-53., 2016
© НУВГП, 2016

1. Передмова
2. Методичні поради для роботи над дисципліною
3. Програма навчальної дисципліни
4. Теми семінарських занять
5. Плани семінарських занять
6. Теми самостійного вивчення
7. Завдання до самостійної роботи
8. Питання до підсумкового контролю
9. Рекомендована література
10. Інформаційні ресурси

1. Передмова

Метою вивчення дисципліни «Правові аспекти управління навчальними закладами» є засвоєння знань про конституційні засади правового регулювання освітньої діяльності в Україні, систему джерел освітнього законодавства, державне регулювання системи освіти, правовідносини з приводу освіти і формування умінь використовувати нормативно-правові і нормативно-організаційні джерела в управлінській і педагогічній діяльності.

КМЗ створений для студентів, які навчаються за освітньо-науковими програмами підготовки магістрів.

Завдання дисципліни:

- опанувати конституційні засади правового регулювання освітньої діяльності в Україні;
- засвоїти ознаки та складові права на освіту, гарантії права на освіту, принципи освітнього права;
- сформувати знання щодо характеру і особливостей правовідносин в галузі освіти, джерел освітнього права.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- теоретичні положення державного управління та правознавства щодо управління навчальних закладів;

- основні правовстановлюючі документи, на підставі яких функціонують навчальні заклади різних рівнів, їх структуру і зміст відповідних документів;

- правовий статус навчального закладу, державні гарантії його діяльності і державну регламентацію;

- правовий статус педагогічних і науково-педагогічних працівників, державні гарантії працівникам освіти, механізм їх соціального захисту.

уміти:

- використовувати знання про правовий статус здобувачів освіти, їх соціальний захист, права і обов'язки від вступу до закінчення навчального закладу;

- працювати з документами нормативно-правового регулювання навчально-виховного процесу;

- правильно і обґрунтовано застосовувати норми чинного законодавства під час роботи на керівних посадах у навчальних закладах.

2. Методичні поради для роботи над дисципліною

Зміст дисципліни реалізується опануванням трьох блоків: теоретичного, практичного та блоку самостійної роботи.

Напрямами самостійної роботи з вивчення курсу є: вивчення окремих тем та питань, підготовка і написання контрольної роботи, підготовка до семінарських занять.

Для розуміння студентами змісту курсу, системи семінарських занять та самостійного вивчення, вимог до виконання самостійного вивчення, форми підсумкового контролю вказівки містять програму навчальної дисципліни, теми і плани семінарських занять, питання до підсумкового контролю, рекомендовану (базову, допоміжну) літературу, інформаційні ресурси.

Для успішної підготовки до семінарського заняття розділ «Плани семінарських занять» містить тему план, завдання для підготовки до семінарського заняття та літературу.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Правові засади державного управління освітою

в Україні

Тема 1. Організаційно-правові засади державного управління освітою в Україні

Державна політика в галузі освіти України в контексті реалізації освіти для демократичного громадянства і прав людини. Зміст і основні напрями державної політики в галузі освіти. Система і повноваження центральних і місцевих органів державної виконавчої влади, органів місцевого самоврядування в галузі освіти. Управління дошкільною, загальною середньою, професійно-технічною освітою. Управління вищою, післядипломною освітою, перепідготовкою і підвищенням кваліфікації. Управління вищою освітою. Управління післядипломною освітою.

Тема 2. Освіта як соціальний інститут. Право на освіту та його гарантії

Освіта як соціальний інститут. Освіта як система засобів здобуття змісту (навчальні заклади, наукові установи, органи управління освітою, інструменти державної освітньої політики).

Освіта як процес здобуття компетенцій (діяльність викладання і учіння). Освіта як результат для особистості, для суспільства, людства в цілому.

Конституційні засади правового регулювання освітньої діяльності в Україні. Право на освіту в системі прав людини. Ознаки та складові права на освіту. Гарантії права на освіту: економічні, політично-організаційні, юридичні.

Принципи освітнього права: доступність, обов'язковість, безоплатність, конкурсність, рівність, вільність, соціальний захист. Загально-правові принципи: гуманізм, демократизм, світкість, плюралізм, пріоритетність загально-людських духовних цінностей, повага до фундаментальних прав людини та громадянина, соціальної справедливості, законності, науковості, гласності та прозорості.

Напрями удосконалення правових механізмів конституційного права на освіту і освітню діяльність.

Тема 3. Система джерел освітнього права, його завдання. Суб'єкти суспільних освітніх правовідносин

Поняття та явища освітнього права та освітянського законодавства. Галузь освітнього законодавства як сукупність нормативно-правових

актів, що регулюють суспільні відносини у сфері освіти. Правовідносини в галузі освіти як предмет освітнього права: конституційно-правові, адміністративні, соціального забезпечення учасників освітнього процесу, трудові, цивільно-правові відносини щодо надання освітніх послуг, відносини з приводу авторських та суміжних прав ; відносини, що врегульовані сімейним правом, фінансові відносини, господарські відносини, податкові, бюджетні, земельні, тощо. Характеристика структури освітньої галузі права відповідно до Класифікатора законодавства України (розділ галузь права «220. 000. 000. Освіта».)

Суб'єкти суспільних освітніх правовідносин в Україні, що визначені законами «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту».

Суб'єкти громадсько-державного управління освітою: органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування; органи самоуправління; ради навчального закладу, батьківські комітети, наглядові ради, піклувальні, інші суб'єкти (здійснення громадського контролю за організацією харчування, охороною здоров'я, праці).

Система джерел освітнього права України. Законодавча основа правового регулювання відносин у сфері освіти: Конституція України та рішення Конституційного суду України, сукупність загальних (базових) і спеціальних законів у сфері освіти, непрофільні закони регулювання освітньої діяльності, підзаконні нормативно-правові акти (укази Президента України, постанови КМ України, накази, постанови МОНМС).

Міжнародні нормативно-правові акти: Загальна декларація прав людини (1948), Міжнародний пакт про громадські та політичні права (1966), Міжнародно-правові акти універсального характеру, що прийняті відповідно ООН, ЮНЕСКО, МОП та ін.; Болонська декларація, Європейська конвенція про еквівалентність дипломів тощо.

Тема 4. Правові аспекти проблеми якості освіти в Україні

Якісна освіта як індикатор якісного життя. Забезпечення доступності до якісної загальної середньої освіти дітей з особливими потребами. Правові аспекти інклюзивної освіти.

Відповідність законодавства України стандартам Конвенції ООН про права інвалідів.

Нормативне поле диференційованого навчання. Забезпечення доступності до якісної вищої освіти.

Змістовий модуль 2. Правовий статус навчального закладу та учасників освітнього процесу

Тема 5. Правовий статус навчального закладу та його складові

Навчальний заклад як центральна складова освітньої системи України. Державні гарантії діяльності навчального закладу. Типологія навчальних закладів та їх класифікаційні ознаки: дошкільні навчальні заклади, загально-освітні навчальні заклади, вищі навчальні заклади. Загальні умови і особливості створення навчальних закладів різних видів і типів, форм власності, їх реорганізація і ліквідація. Організаційно-правові форми навчальних закладів: державної, комунальної, приватної форм власності.

Навчальний заклад як юридична особа: права, обов'язки, завдання, напрями діяльності. Публічно-правовий статус навчальних закладів. Державна регламентація діяльності навчальних закладів. Ліцензування освітньої діяльності, атестація, акредитація закладів, напрямів підготовки, спеціальностей, стандартизація освіти, державне освітнє замовлення, національна рамка кваліфікацій.

Тема 6. Правовий статус педагогічних і науково-педагогічних працівників освіти. Основні права та обов'язки

Категорії працівників освіти у відповідності до ст. 54 ЗУ “Про освіту.” Вимоги до претендентів на статус педагога. Права і обов'язки педагогічних працівників. Державні гарантії працівникам освіти. Порядок прийняття на роботу педагогів. Поняття, сторони та зміст трудового договору. Порядок укладання та форма трудового договору. Види трудових договорів. Підстави та порядок припинення трудового договору (контракту). Конкурсний відбір науково-педагогічних працівників. Вимоги до конкурсного відбору. Атестація педагогічних працівників, порядок її здійснення. Соціальний захист працівників освіти.

Тема 7. Правовий статус здобувачів освіти. Нормативно-правове регулювання процедури зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень (ЗНО) та правовідносини з прийому до навчальних закладів

Правовий статус здобувача освіти. Права здобувачів освіти. Загальні обов'язки здобувачів освіти. Соціальний захист здобувачів освіти. Напрями розвитку конституційного права громадян на освіту в Україні. Сутність ЗНО як інструменту забезпечення реалізації конституційних прав громадян на рівний доступ до освіти, здійснення контролю за дотриманням Державного стандарту загальної середньої освіти, як

аналізу стану системи освіти і прогнозування її розвитку. ЗНО та підсумкова атестація. Принципи ЗНО. Право на проходження ЗНО. Спрямування політики ЗНО.

Статус українського центру оцінювання якості освіти. Стадії та процедури ЗНО. Правові відносини щодо вступу до вищого навчального закладу. Матеріально-правові інститути умов прийому до ВНЗ. Стадії вступної компанії та процесуально-правові інститути Умов прийому до ВНЗ. Статус приймальної комісії як робочого органу навчального закладу.

Тема 8. Нормативно-правове регулювання навчально-виховного процесу та педагогічних відносин

Поняття «педагогічні правовідносини». Зміст освіти як об'єкт педагогічних відносин. Нормативна і вибіркова частини навчання. Освітні стандарти як система вимог, норм, документів, що визначають зміст освіти, обсяг і рівень освітньої й фахової підготовки та нормативний термін навчання. Структура державного стандарту вищої освіти: державна компонента, галузева компонента, компонента ВНЗ. Механізм забезпечення якості освіти як збалансованої відповідності міжнародним вимогам, державним стандартам, суспільним потребам, особистісним цілям.

Академічні свободи учасників освітніх правовідносин. Суб'єкти академічної свободи: навчальні заклади, педагогічні (науково-педагогічні) працівники, здобувачі освіти. Об'єкти академічної свободи: зміст навчання; обставини освітнього процесу, (академічні свободи ВНЗ), об'єкти академічної свободи науково-педагогічного працівника і здобувача вищої освіти. Пізнавальна самостійність і здобувачів вищої освіти.

Напрямки удосконалення нормативно-правового регулювання навчально-виховного процесу та педагогічних відносин.

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Принципи освітнього права	2
2.	Суб'єкти громадсько-державного управління освітою	2

3.	Організаційно-правові форми навчальних закладів	2
4.	Соціальний захист працівників освіти	2
5.	Напрямки удосконалення нормативно-правового регулювання навчально-виховного процесу та педагогічних відносин	2
Разом		10

5. Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема: Принципи освітнього права

План

1. Принципи освітнього права: доступність, обов'язковість, безоплатність, конкурсність, рівність, вільність, соціальний захист.

2. Загально-правові принципи: гуманізм, демократизм, світкість, плюралізм, пріоритетність загально-людських духовних цінностей, повага до фундаментальних прав людини та громадянина, соціальної справедливості, законності, науковості, гласності та прозорості.

3. Напрями удосконалення правових механізмів конституційного права на освіту і освітню діяльність

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Аверьянов В.Б. Державне управління: теорія і практика / В.Б.Аверьянов / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.Б.Аверьянова. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 432с. с.
2. Виконавча влада і адміністративне право // За заг. ред. В.Б.Авер'янова – К.: Видавничий Дім "Ін-Юре", 2002. – 668 с.
3. Державне управління в Україні: організаційно-правові засади: Навч. посіб. / [Н.Р.Нижник, С.Д.Дубенко, В.І.Мельниченко та ін.]; За заг. ред. Н.Р.Нижник. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 164 с.
4. Дзвінчук Д. Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство / Д. Дзвінчук. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2009. – 239 с.
5. Крисюк С.В. Державне управління освітою: навч. посіб. для слухачів, асп., докторантів спец. «Державне управління освітою» / С.В. Крисюк. –

- К.: НАДУ, 2009. – 220 с.
6. Ніколаєнко С.М. Освіта і наука: Законодавчі та методологічні основи: навч. посіб. / С.М.Ніколаєнко. – К.: ІВЦ «Політехніка», 2004. – 280 с.
7. Селіванов А. Наука і закон: Перший досвід системного аналізу законодавства сфері науки і науково-технічної діяльності. – К.: ЛОГОС, 2003. – 264 с.

Семінарське заняття № 2

Тема: Суб'єкти громадсько-державного управління освітою

План

1. Суб'єкти громадсько-державного управління освітою: органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.
2. Суб'єкти громадсько-державного управління освітою: органи самоуправління.
3. Суб'єкти громадсько-державного управління освітою: ради навчального закладу, батьківські комітети, наглядові ради, піклувальні.
4. Суб'єкти громадсько-державного управління освітою: здійснення громадського контролю за організацією харчування, охороною здоров'я, праці.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Аверьянов В.Б. Державне управління: теорія і практика / В.Б.Аверьянов / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.Б.Аверьянова. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 432с. с.
2. Виконавча влада і адміністративне право // За заг. ред. В.Б.Авер'янова – К.: Видавничий Дім "Ін-Юре", 2002. – 668 с.
3. Державне управління в Україні: організаційно-правові засади: Навч. посіб. / [Н.Р.Нижник, С.Д.Дубенко, В.І.Мельниченко та ін.]; За заг. ред. Н.Р.Нижник. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 164 с.
4. Дзвінчук Д. Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство / Д. Дзвінчук. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2009. – 239 с.
5. Крисюк С.В. Державне управління освітою: навч. посіб. для слухачів, асп., докторантів спец. «Державне управління освітою» / С.В. Крисюк. – К.: НАДУ, 2009. – 220 с.

6. Ніколаєнко С.М. Освіта і наука: Законодавчі та методологічні основи: навч. посіб. / С.М.Ніколаєнко. – К.: ІВЦ «Політехніка», 2004. – 280 с.
7. Селіванов А. Наука і закон: Перший досвід системного аналізу законодавства сфері науки і науково-технічної діяльності. – К.: ЛОГОС, 2003. – 264 с.

Семінарське заняття № 3

Тема: Організаційно-правові форми навчальних закладів

План

1. Організаційно-правові форми навчальних закладів: державної власності
2. Організаційно-правові форми навчальних закладів: комунальної власності
3. Організаційно-правові форми навчальних закладів: приватної власності

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Аверьянов В.Б. Державне управління: теорія і практика / В.Б.Аверьянов / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.Б.Аверьянова. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 432с. с.
2. Виконавча влада і адміністративне право // За заг. ред. В.Б.Авер'янова – К.: Видавничий Дім "Ін-Юре", 2002. – 668 с.
3. Державне управління в Україні: організаційно-правові засади: Навч. посіб. / [Н.Р.Нижник, С.Д.Дубенко, В.І.Мельниченко та ін.]; За заг. ред. Н.Р.Нижник. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 164 с.
4. Дзвінчук Д. Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство / Д. Дзвінчук. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2009. – 239 с.
5. Крисюк С.В. Державне управління освітою: навч. посіб. для слухачів, асп., докторантів спец. «Державне управління освітою» / С.В. Крисюк. – К.: НАДУ, 2009. – 220 с.
6. Ніколаєнко С.М. Освіта і наука: Законодавчі та методологічні основи: навч. посіб. / С.М.Ніколаєнко. – К.: ІВЦ «Політехніка», 2004. – 280 с.
7. Селіванов А. Наука і закон: Перший досвід системного аналізу законодавства сфері науки і науково-технічної діяльності. – К.: ЛОГОС, 2003. – 264 с.

Тема: Соціальний захист працівників освіти

План

1. Соціальний захист працівників освіти в законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту»
2. Соціальний захист працівників освіти в загальних (базових) і спеціальних законах у сфері освіти.
3. Соціальний захист працівників освіти в непрофільних законах регулювання освітньої діяльності, підзаконних нормативно-правових актах (указах Президента України, постановах КМ України, наказах, постановах МОНМС).

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Аверьянов В.Б. Державне управління: теорія і практика / В.Б.Аверьянов / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.Б.Аверьянова. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 432с. с.
2. Виконавча влада і адміністративне право // За заг. ред. В.Б.Авер'янова – К.: Видавничий Дім "Ін-Юре", 2002. – 668 с.
3. Державне управління в Україні: організаційно-правові засади: Навч. посіб. / [Н.Р.Нижник, С.Д.Дубенко, В.І.Мельниченко та ін.]; За заг. ред. Н.Р.Нижник. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 164 с.
4. Дзвінчук Д. Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство / Д. Дзвінчук. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2009. – 239 с.
5. Крисюк С.В. Державне управління освітою: навч. посіб. для слухачів, асп., докторантів спец. «Державне управління освітою» / С.В. Крисюк. – К.: НАДУ, 2009. – 220 с.
6. Ніколаєнко С.М. Освіта і наука: Законодавчі та методологічні основи: навч. посіб. / С.М.Ніколаєнко. – К.: ІВЦ «Політехніка», 2004. – 280 с.
7. Селіванов А. Наука і закон: Перший досвід системного аналізу законодавства сфері науки і науково-технічної діяльності. – К.: ЛОГОС, 2003. – 264 с.

Тема: Напрямки удосконалення нормативно-правового регулювання навчально-виховного процесу та педагогічних відносин

План

1. Поняття «педагогічні правовідносини». Зміст освіти як об'єкт педагогічних відносин.
2. Напрямки удосконалення нормативно-правового регулювання педагогічних відносин
3. Напрямки удосконалення нормативно-правового регулювання навчально-виховного процесу та педагогічних відносин

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Аверьянов В.Б. Державне управління: теорія і практика / В.Б.Аверьянов / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.Б.Аверьянова. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 432с. с.
2. Виконавча влада і адміністративне право // За заг. ред. В.Б.Авер'янова – К.: Видавничий Дім "Ін-Юре", 2002. – 668 с.
3. Державне управління в Україні: організаційно-правові засади: Навч. посіб. / [Н.Р.Нижник, С.Д.Дубенко, В.І.Мельниченко та ін.]; За заг. ред. Н.Р.Нижник. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 164 с.
4. Дзвінчук Д. Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство / Д. Дзвінчук. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2009. – 239 с.
5. Крисюк С.В. Державне управління освітою: навч. посіб. для слухачів, асп., докторантів спец. «Державне управління освітою» / С.В. Крисюк. – К.: НАДУ, 2009. – 220 с.
6. Ніколаєнко С.М. Освіта і наука: Законодавчі та методологічні основи: навч. посіб. / С.М.Ніколаєнко. – К.: ІВЦ «Політехніка», 2004. – 280 с.
7. Селіванов А. Наука і закон: Перший досвід системного аналізу законодавства сфері науки і науково-технічної діяльності. – К.: ЛОГОС, 2003. – 264 с.

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1.	Система і повноваження центральних і місцевих органів державної виконавчої влади, органів місцевого самоврядування в галузі освіти
2.	Конституційні засади правового регулювання освітньої діяльності в Україні
3.	Правовідносини в галузі освіти як предмет освітнього права
4.	Нормативне поле диференційованого навчання
5.	Публічно-правовий статус навчальних закладів
6.	Атестація педагогічних працівників, порядок її здійснення
7.	Напрями розвитку конституційного права громадян на освіту в Україні
8.	Академічні свободи учасників освітніх правовідносин

7. Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни є складання письмового звіту за темами, вказаними в таблиці.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, обумовлені студентом і викладачем.

Сума балів за всі форми навчальної діяльності

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Для заліку
90 – 100	зараховано
82 – 89	
74 – 81	
64 – 73	
60 – 63	
35 – 59	не зараховано з можливістю повторного складання

8. Питання до підсумкового контролю

1. Державна політика в галузі освіти України в контексті реалізації освіти для демократичного громадянства і прав людини.

Зміст і основні напрями державної політики в галузі освіти.

2. Система і повноваження центральних і місцевих органів державної виконавчої влади, органів місцевого самоврядування в галузі освіти. Управління дошкільною, загальною середньою, професійно-технічною освітою.

3. Управління вищою, післядипломною освітою, перепідготовкою і підвищенням кваліфікації. Управління вищою освітою. Управління післядипломною освітою.

4. Освіта як соціальний інститут. Освіта як система засобів здобуття змісту (навчальні заклади, наукові установи, органи управління освітою, інструменти державної освітньої політики).

5. Освіта як процес здобуття компетенцій (діяльність викладання і учіння). Освіта як результат для особистості, для суспільства, людства в цілому. Конституційні засади правового регулювання освітньої діяльності в Україні. Право на освіту в системі прав людини. Ознаки та складові права на освіту. Гарантії права на освіту: економічні, політично-організаційні, юридичні.

6. Принципи освітнього права: доступність, обов'язковість, безоплатність, конкурсність, рівність, вільність, соціальний захист. Загально-правові принципи: гуманізм, демократизм, світкість, плюралізм, пріоритетність загально-людських духовних цінностей, повага до фундаментальних прав людини та громадянина, соціальної справедливості, законності, науковості, гласності та прозорості. Напрями удосконалення правових механізмів конституційного права на освіту і освітню діяльність.

7. Поняття та явища освітнього права та освітянського законодавства. Галузь освітнього законодавства як сукупність нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері освіти. Правовідносини в галузі освіти як предмет освітнього права: конституційно-правові, адміністративні, соціального забезпечення учасників освітнього процесу, трудові, цивільно-правові відносини щодо надання освітніх послуг, відносини з приводу авторських та суміжних прав ; відносини, що врегульовані сімейним правом,

фінансові відносини, господарські відносини, податкові, бюджетні, земельні, тощо.

8. Характеристика структури освітньої галузі права відповідно до Класифікатора законодавства України (розділ галузь права «220. 000. 000. Освіта».)

9. Суб'єкти суспільних освітніх правовідносин в Україні, що визначені законами «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту».

10. Суб'єкти громадсько-державного управління освітою: органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування; органи самоуправління; ради навчального закладу, батьківські комітети, наглядові ради, піклувальні, інші суб'єкти (здійснення громадського контролю за організацією харчування, охороною здоров'я, праці).

11. Система джерел освітнього права України. Законодавча основа правового регулювання відносин у сфері освіти: Конституція України та рішення Конституційного суду України, сукупність загальних (базових) і спеціальних законів у сфері освіти, непрофільні закони регулювання освітньої діяльності, підзаконні нормативно-правові акти (укази Президента України, постанови КМ України, накази, постанови МОНМС).

12. Міжнародні нормативно-правові акти: Загальна декларація прав людини (1948), Міжнародний пакт про громадські та політичні права (1966), Міжнародно-правові акти універсального характеру, що прийняті відповідно ООН, ЮНЕСКО, МОП та ін.; Болонська декларація, Європейська конвенція про еквівалентність дипломів тощо.

13. Якісна освіта як індикатор якісного життя. Забезпечення доступності до якісної загальної середньої освіти дітей з особливими потребами. Правові аспекти інклюзивної освіти.

14. Відповідність законодавства України стандартам Конвенції ООН про права інвалідів. Нормативне поле диференційованого навчання. Забезпечення доступності до якісної вищої освіти.

15. Навчальний заклад як центральна складова освітньої системи України. Державні гарантії діяльності навчального закладу. Типологія навчальних закладів та їх класифікаційні ознаки: дошкільні навчальні заклади, загально-освітні навчальні заклади, вищі навчальні заклади.

16. Загальні умови і особливості створення навчальних закладів різних видів і типів, форм власності, їх реорганізація і ліквідація. Організаційно-правові форми навчальних закладів: державної, комунальної, приватної форм власності.

17. Навчальний заклад як юридична особа: права, обов'язки, завдання, напрями діяльності. Публічно-правовий статус навчальних закладів. Державна регламентація діяльності навчальних закладів.

18. Ліцензування освітньої діяльності, атестація, акредитація закладів, напрямів підготовки, спеціальностей, стандартизація освіти, державне освітнє замовлення, національна рамка кваліфікацій.

19. Категорії працівників освіти у відповідності до ст. 54 ЗУ "Про освіту." Вимоги до претендентів на статус педагога. Права і обов'язки педагогічних працівників.

20. Державні гарантії працівникам освіти. Порядок прийняття на роботу педагогів. Поняття, сторони та зміст трудового договору. Порядок укладання та форма трудового договору.

21. Види трудових договорів. Підстави та порядок припинення трудового договору (контракту). Конкурсний відбір науково-педагогічних працівників. Вимоги до конкурсного відбору. Атестація педагогічних працівників, порядок її здійснення. Соціальний захист працівників освіти.

22. Правовий статус здобувача освіти. Права здобувачів освіти. Загальні обов'язки здобувачів освіти. Соціальний захист здобувачів освіти. Напрями розвитку конституційного права громадян на освіту в Україні.

23. Сутність ЗНО як інструменту забезпечення реалізації конституційних прав громадян на рівний доступ до освіти, здійснення контролю за дотриманням Державного стандарту загальної середньої освіти, як аналізу стану системи освіти і прогнозування її розвитку. ЗНО та підсумкова атестація. Принципи ЗНО. Право на проходження ЗНО. Спрямування політики ЗНО.

24. Статус українського центру оцінювання якості освіти. Стадії та процедури ЗНО. Правові відносини щодо вступу до вищого навчального закладу.

25. Матеріально-правові інститути умов прийому до ВНЗ. Стадії вступної компанії та процесуально-правові інститути Умов прийому до ВНЗ. Статус приймальної комісії як робочого органу навчального закладу.

26. Поняття «педагогічні правовідносини». Зміст освіти як об'єкт педагогічних відносин. Нормативна і вибіркова частини навчання. Освітні стандарти як система вимог, норм, документів, що визначають зміст освіти, обсяг і рівень освітньої й фахової підготовки та нормативний термін навчання.

27. Структура державного стандарту вищої освіти: державна компонента, галузева компонента, компонента ВНЗ.

28. Механізм забезпечення якості освіти як збалансованої відповідності міжнародним вимогам, державним стандартам, суспільним потребам, особистісним цілям.

29. Академічні свободи учасників освітніх правовідносин. Суб'єкти академічної свободи: навчальні заклади, педагогічні (науково-педагогічні) працівники, здобувачі освіти.

30. Об'єкти академічної свободи: зміст навчання; обставини освітнього процесу, (академічні свободи ВНЗ), об'єкти академічної свободи науково-педагогічного працівника і здобувача вищої освіти. Пізнавальна самостійність здобувачів вищої освіти. Напрямки удосконалення нормативно-правового регулювання навчально-виховного процесу та педагогічних відносин.

1. Рекомендована література

Базова

1. Аверьянов В.Б. Державне управління: теорія і практика / В.Б.Аверьянов / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.Б.Аверьянова. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 432с. с.
2. Виконавча влада і адміністративне право // За заг. ред. В.Б.Авер'янова – К.: Видавничий Дім "Ін-Юре", 2002. – 668 с.
3. Державне управління в Україні: організаційно-правові засади: Навч. посіб. / [Н.Р.Нижник, С.Д.Дубенко, В.І.Мельниченко та ін.]; За заг. ред. Н.Р.Нижник. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 164 с.
4. Дзвінчук Д. Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство / Д. Дзвінчук. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2009. – 239 с.
5. Крисюк С.В. Державне управління освітою: навч. посіб. для слухачів, асп., докторантів спец. «Державне управління освітою» / С.В. Крисюк. – К.: НАДУ, 2009. – 220 с.
6. Ніколаєнко С.М. Освіта і наука: Законодавчі та методологічні основи: навч. посіб. / С.М.Ніколаєнко. – К.: ІВЦ «Політехніка», 2004. – 280 с.
7. Селіванов А. Наука і закон: Перший досвід системного аналізу законодавства сфери науки і науково-технічної діяльності. – К.: ЛОГОС, 2003. – 264 с.

Допоміжна

1. Адміністративне право України [Підручник для юрид. вузів і фак. / Ю.П. Битяк, В.В. Богущький, В.М. Гаращук та ін.]; За ред. Ю.П. Битяка. — Харків: Право, 2001. — 528 с.

2. Адміністративне право України: Підручник / За заг. ред. С.В. Ківалова. — Одеса: Юридична література, 2003. — 896с.
3. Державне управління: Навч. посіб. / [А.Ф.Мельник, О.Ю.Оболенський, А.Ю.Васіна, Л.Ю.Гордієнко]; За ред. А.Ф.Мельник. — К.: Знання-Прес, 2003. — 343 с.
4. Ківалов С.В., Біла Л.Р. Адміністративне право України. Навчально-методичний посібник. — Одеса: Юридична література, 2001. — 302 с.
5. Колпаков В.К. Адміністративне право України: Підручник. — К.: Юрінком Інтер, 1999. — 736 с.
5. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України: Підручник. — К.: Юрінком Інтер, 2003. — 544 с.
6. Луговий В.І. Управління освітою. Навч. посібник для слухачів, аспірантів, докторантів спеціальності «державне управління». — К.: Вид-во УАДУ, 1997. — 302 с.
7. Малиновський В.Я. Державне управління / В.Я.Малиновський: Навч. посіб. — Луцьк: Ред.-вид. відд. "Вежа" Вол. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. — 558 с.
8. Скакун О.Ф. Теория государства и права (энциклопедический курс) / О.Ф.Скакун: Учебник. — Х.: "Эспада". — 2005. — 840 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Законодавство України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua/>
2. Національна бібліотека ім.В.І.Вернацького / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Обласна наукова бібліотека (м.Рівне, майдан Короленка,6 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.libr.rv.ua/>
4. Рівненська централізована бібліотечна система (м.Рівне, вул. Київська,44) / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.cbc.rv.ua/>
5. Наукова бібліотека НУВГП (м.Рівне, вул. Олекси Новака, 75) / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka>(інформаційні ресурси у цифровому репозиторії).